

відкритість, що вимагає необхідність свідомого підходу до механізму управління. При цьому під терміном «управління соціально-економічною системою» ми розуміємо цілеспрямовану дію на певний об'єкт з метою змінити його стан або поведінку у зв'язку зі зміною обставин, що здійснюється для досягнення певних цілей.

Управління соціально-економічним механізмом здійснюють особи, які мають право управління. Умовами управління сучасними соціально-економічним механізмом є: формалізація внутрішнього середовища, лідерство, влада і вплив [4]. І якщо раніше управління соціально-економічним механізмом здійснювали виключно її власники, то внаслідок руйнації класів і поширення тенденції поділу праці у суспільстві, управлінська праця також зазнала певної трансформації.

Особливістю сучасного управління соціально-економічним механізмом є можливість здійснення повного та часткового, дистанційного та безпосереднього управління, структурного та безструктурного управління, самоуправління та комбінованого управління. Наприклад, при повному управлінні всі процеси, які відбуваються, є підконтрольними для одного суб'єкта керування, а при частковому управлінні в соціально-економічному механізмі існує декілька суб'єктів керування.

Література

1. Рябуха М.С. Управління мотиваційним механізмом в системі стимулювання праці / М.С. Рябуха // Вісник БДАУ: зб. наук. праць. – Біла Церква, 2009. – С. 59.

2. Аграрная реформа в Украине: результаты, проблемы, перспективы завершения: моногр. / [Ткаченко В.Г., Богачев В.И. и др.]; под общ. ред. проф. Ткаченко В. Г. и проф. Богачева В.И. – Луганск: Книж. світ, 2006. – 228 с.

3. Гончаров В.М. Формування стратегії управління розвитком промислового підприємства на основі показників ефективності: моногр. / В. М. Гончаров, М. В. Макаренко, В. Ю. Припотень. – Луганськ: Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2007. – 136 с.

4. Саблук П.Т. Глобальна продовольча безпека: монографія / О.Г. Білорус, М.В. Зубець, П.Т. Саблук, В.І. Власов; Ін-т світ. економіки і міжнар. відносин НАН України, ННЦ «Ін-т аграр. Економіки» УААН. — К., 2009. — 486 с.

ПИТАННЯ ЯКОСТІ ПУБЛІЧНИХ ПОСЛУГ В ОТГ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ РЕЗІЛЬЄНТНОСТІ ТЕРИТОРІЙ

Кондратенко М.В., аспірантка кафедри регіонального управління, місцевого самоврядування та управління містом, спеціальність “Публічне управління та адміністрування”

Корольчук О.Л., к.н.держ.упр., докторант кафедри соціальної і гуманітарної політики НАДУ

Національна академія державного управління при Президентові України

Військові події на сході України актуалізували чимало проблем, серед яких вкрай важливим видається питання резильєнтності окремої людини, групи

людей, системи, території. Термін “резильєнтність” (англ. *resilience*) переважно застосовують у психології, однак, переконані, що по відношенню до територій його використання теж є цілком доречним. Одне з трактувань резильєнтності пропонує розглядати її “як здатність передбачати, поглинати та відновлюватись від небезпек та/або наслідків зміни клімату, інших потрясінь й стресів без шкоди (потенційно з посиленням) на довгострокову перспективу” (англ. *refers to the capacity to anticipate, absorb, and recover from hazards and/or effects of climate change and other shocks and stresses without compromising ...*) [1, с. 9].

Переконані, що термін “резильєнтність територій” є ширшим за загальноживані в науковому просторі терміни “стійкість”, “зрілість”, “стабільність” чи збалансований, сталий розвиток, оскільки під резильєнтністю розуміємо складні процеси формування стійкості територій (незалежно від їх масштабів) до сучасних викликів та загроз на довгострокову перспективу.

У межах дослідження пропонуємо два види резильєнтності територій – національну та локальну. Перша проявляється у подоланні окремою державою суспільно-політичної, економічної, будь-якої іншої кризи та супроводжується якісними і кількісними змінами (трансформаціями) в державі, а головне – змінами, що формують стійку здатність повернення держави до попереднього (докризового стану чи стану на момент виникнення кризи), а в кращому випадку – про відновлення та вихід території на зовсім інший (новий) виток розвитку. У такому випадку “завдання держави – забезпечити своїх громадян рівними можливостями, гарантованим рівнем публічних послуг та зберегти єдність державного простору при регіональних відмінностях. Зменшення дисбалансів у соціально-економічному розвитку територій, створення умов для міжрегіональної солідарності та взаєморозуміння є умовою єдності та стійкості держави” [2, с. 12].

У процесі формування резильєнтності слід окремо відмітити важливість партнерських стосунків між сусідніми територіями, між владою, громадськістю, бізнес та науковою спільнотою, особливо на локальному рівні, враховуючи, що в Україні тривають процеси об’єднання територіальних громад. Тому локальна резильєнтність розглядає здатність територій на місцевому рівні до самовідновлення і подолання кризових явищ з метою ефективного розвитку територій (регіону, міста, територіальної громади).

На фоні численних катастроф, військових конфліктів, зміни клімату, демографічних та інших проблем, які щороку загострюються у світі, в іноземних джерелах сформувався термін “community resilience” (з англ. резильєнтність громад/спільнот). Погоджуємося, що резильєнтна громада може бути визначена як така, що здатна витримувати значні зриви/коливання/кризи (у разі їх настання) і здатна відновитись (повернутись) до нормального життя без негативного впливу на майбутню якість життя членів громади (англ. *can be defined as having capacity to withstand considerable disruption when it happens and the ability to restore to normal life without negatively affecting future quality of lives of the community members*) [3, с. 1].

У першу чергу, резильєнтність пов’язували із протистоянням стихійним лихам, в тому числі продовольчій катастрофі [4]. Втім, поступово серед

науковців починають зміщуватися акценти – резильєнтність окремої громади характеризує, що вони можуть зробити і як це зробити, щоб зміцнити свої позиції та можливості. Таким чином, проведений аналіз існуючих на сьогодні дефініцій вказує на те, що в основі локальної резильєнтності – вміння оцінювати ризики розвитку території на місцевому рівні, її актуальні потреби, наявні ресурси та навички, максимально врахувати та позитивно використовувати відмінності від інших територій.

Безумовно, мова йде не просто про традиційні методи оцінки (SWOT, PEST-аналіз), а про точну оцінку, довгострокове прогнозування та на цій основі вміння перерозподіляти ресурси та увагу для задоволення мінливих вимог за допомогою своєчасних скоординованих дій різних суб'єктів. Поділяємо думку, що “регіональний та/або місцевий розвиток” можна трактувати “як процес послідовних і стійких змін у місцевому середовищі, що сприяє позитивним змінам умов (укладу) життя територіальної громади, які можна оцінити об'єктивно, – через систему соціально-економічних показників, а також суб'єктивно – через безпосереднє відчуття членами спільноти рівня особистого комфорту в широкому розумінні слова” [5, с. 5].

На наш погляд, якість публічних послуг може виступати мірилом рівня комфорту, критерієм оцінки якості життя мешканців конкретної території (держави, регіону, територіальної громади). Крім того, на рівні об'єднаної територіальної громади (далі – ОТГ) якість публічних послуг певним чином відображає спроможність цієї ОТГ виконувати власні та делеговані повноваження.

Варто підкреслити, що визначення механізмів забезпечення та/або підвищення якості публічних послуг в ОТГ частково відображає рівень резильєнтності конкретної територіальної громади на певному відрізку свого розвитку (становлення), що є надзвичайно актуальним в контексті децентралізаційних викликів в Україні. Передусім, це вимагає стратегічного мислення від топ-менеджменту, ефективного використання і примноження внутрішніх/залучених ресурсів (фінансових, інформаційних, ін.), формування методів, інструментів та принципів, що враховують специфіку конкретної території та поступово дозволять сформувати резильєнтність.

З одного боку, зміст резильєнтності територій (держави, регіону, громади) розкривається через розуміння, яким чином, за допомогою яких механізмів та інструментів можна сприяти підвищенню спроможності території. З іншого, очевидно, що цей процес довготривалий і складається з багатьох етапів: проведення соціологічних, науково-експертних досліджень і на цій основі розробка спеціального комплексу антикризових заходів; стратегічного та просторового планування; прогнозування та бюджетування для різних сфер суспільного життя; моніторингу, оцінки, ін.

В умовах соціально-економічної турбулентності стабілізувати кризову ситуацію чи передбачити її наслідки на національному чи локальному рівнях можна лише на короткий час. Можна припустити, що у економічно розвинених держав за наявності певних умов є більше шансів чинити потужний спротив

(протидіяти сучасним небезпекам), проте виникнення та масштабні наслідки глобальної фінансової кризи 2008 року свідчать про зворотне.

Подальші наукові розвідки можуть бути спрямовані зокрема на більш детальний розгляд проблематики забезпечення якості публічних послуг в ОТГ та визначення факторів, що прямо та опосередковано впливають на формування резильєнтності територій.

Література

1. Turnbull M., Sterrett C. and Hilleboe A. Toward Resilience. A Guide to Disaster Risk Reduction and Climate Change Adaptation. Catholic Relief Services. United States Conference of Catholic Bishops, 2013. 194 p.

2. Ткачук А. Ф. Державна регіональна політика та розвиток територій в умовах змін. Спеціально для ОТГ. Вісник інституту громадянського суспільства. 2016. 20 с.

3. Dhruva R. Ghimire. Household Food Security and Coping Strategies: Vulnerabilities and Capacities in Rural Communities. International Journal of Scientific and Research Publications, Vol. 4, Issue 9, 2014. 8 с.

4. Twigg J. Characteristics of a Disaster Resilient Community: Guidance Note version 2, US: Catholic Relief Services. 2009. 84 p.

5. Берданова О. В., Вакуленко В. М., Валентюк І. В., Ткачук А. Ф. Стратегічне планування розвитку об'єднаної територіальної громади : навч. посіб. К. 2017. 121 с.

АУДИТ BSCI ЯК ЕЛЕМЕНТ РИЗИКОРІЄНТОВАНОГО ПІДХОДУ В УПРАВЛІННІ БЕЗПЕКОЮ ТА СОЦІАЛЬНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ

Косаткевич Л.Р., студентка 6 курсу факультету транспортних систем та технологій

Данова К.В., доц., в.о. зав. кафедри охорони праці та безпеки життєдіяльності

*Харківський національний університет міського господарства
імені О.М. Бекетова*

Соціально-економічний розвиток територій нерозривно пов'язаний із розбудовою міжнародних торгівельних відносин. В умовах глобалізації ритейлери, імпортери і бренди отримують продукцію від компаній-постачальників по всьому світу. Багато з них розташовані в країнах, де національні закони, що захищають права працівників, зокрема на охорону праці, не закріплені на державному рівні або порушуються. Для вирішення цієї проблеми провідні світові компанії та асоціації створили власні кодекси поведінки та системи їх реалізації.

Ініціатива щодо дотримання соціальних норм бізнесу (The Business Social Compliance Initiative - BSCI) - це провідна система управління ланцюгами поставок, яка допомагає компаніям забезпечувати дотримання соціальних норм і поліпшення рівня безпеки у ланцюгах постачальників. BSCI реалізує основні міжнародні трудові норми, що захищають права працівників, такі як конвенції та декларації Міжнародної організації праці (МОП), керівні принципи Організації Об'єднаних Націй (ООН) з питань бізнесу і прав людини, а також